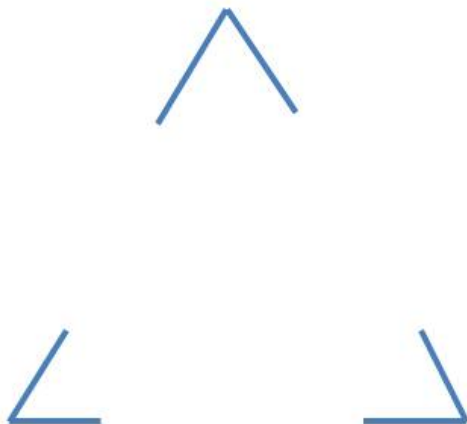


Erfarenhetslärande – olika konstruktioner

Text av Susanne Bertelsen

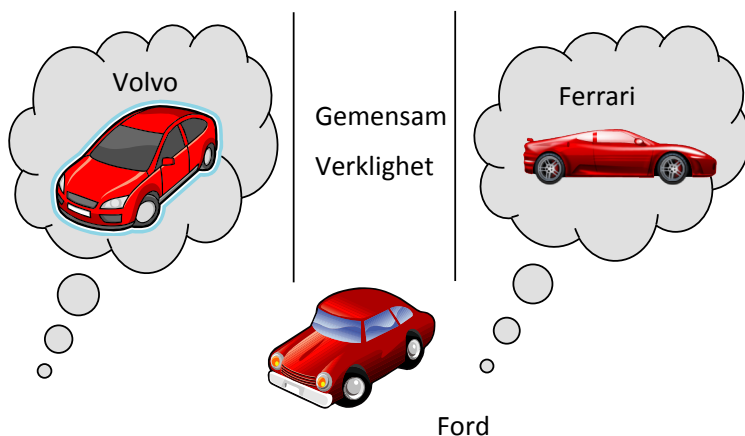
I implementeringsarbetet är det en stor uppgift att tolka och kommunicera mål, kursplaner och begrepp för att skapa en gemensam förståelse och ett gemensamt språk. Erfarenhetslärandet bygger på att var och en har sin bild, sin egen sanning, och att det är varje persons verklighet. Vi konstruerar vår verklighet utifrån våra erfarenheter och var och en har sin konstruktion som ger sig till uttryck på olika sätt.

Våra hjärnor är snabba i att göra tolkningar utifrån våra erfarenheter. Vi kanske ser delar av en bild och snabbt skapar vår hjärna en helhet. För att tydliggöra detta kan du titta på bilden nedan; pilspetsar, en halv stjärna eller något annat? Utifrån din erfarenhet, din grund. Helheten



Figur 1 Tre spetsar

Ett annat sätt att åskådliggöra detta på är att be en grupp tänka på en röd bil. När sedan alla får berätta om vilken bil de tänker på nämns olika bilar som Volvo, Saab, Audi, Ford, Mercedes,



BMW etc. Vi kan konstatera i gruppen att ordet röd bil betyder olika röda bilar för deltagarna i gruppen, många hänger också upp sina röda bilar på den egna erfarenheten av just röda bilar.

Figur 2 Olika konstruktioner - bilar

Precis som med spetsarna och bilarna kan det vara med ordet kunskapssyn och andra centrala begrepp i våra styrdokument. Vi har var och en vår tolkning av ordet, det betyder initialt olika för oss grundade på våra erfarenheter. För att få ett gemensamt språk ska blidas behöver lärare mötas i de egna men också de gemensamma definitionerna av ord, begrepp, tolkningar som finns i våra styrdokument. Hur ska annars ett gemensamt språk, en gemensam kunskapssyn kunna bildas?

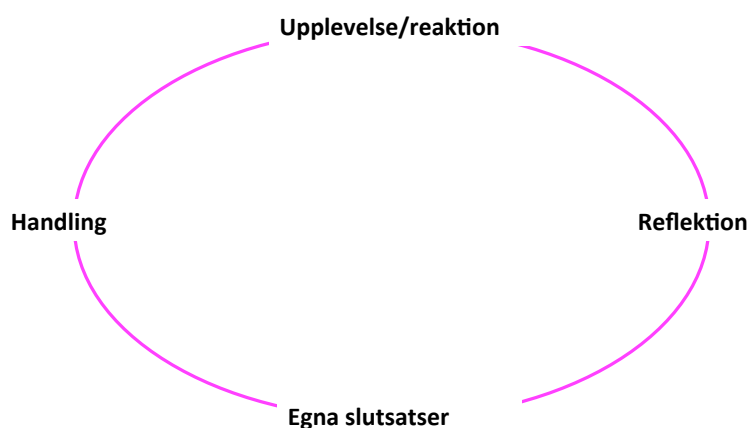
Det är först när vi tydliggjort och delat våra bilder med varandra som vår gemensamma förståelse skapas, det är först då vi får ett gemensamt språk! Det finns inga genvägar. Det går inte att köpa en definition av kunskapssynen och tro att den ska vara lika för alla vi måste mötas i våra olika bilder, verkligheter, förståelser!

Inom skolan behöver vi mötas i vår tolkning av kunskapssyn, läroplan, kursplan, bedömning och olika begrepp för att få en likvärdig skola och ett gemensamt språk. Hur tänker du? Hur tänker jag? Hur tänker vi tillsammans? Hur påverkar detta våra handlingar och elevers lärande?



Figur 3 Targama/Sandberg (1998:168)¹

Erfarenhetslärandet är nära knutet till handling.² Det sker något, jag reflekterar över det som sker, jag drar slutsatser och det påverkar mig i mina kommande handlingar.



Figur 4 Kolbs lärcirkel³

¹ J Sandberg, A Targama (1998) *Ledning och förståelse – ett kompetensperspektiv på organisationer*, Studentlitteratur, Lund

² A Otterborg (2011) *Entreprenöriellt lärande – gymnasieelevers skilda sätt att uppfatta entreprenöriellt lärande*, Högskolan för lärande och kommunikation, Jönköping

Lärares erfarenhetslärande är av stor betydelse för elevens lärande. I en undervisningssituation är eleven fokus inte ämnet. Elevers föreställningar om hur en uppgift ska lösas är intuitiva, det leder fram till ett resonemang och förslag på lösningar, handlandet pendlar mellan tanke och handling, slutligen sker en reflekterande utvärdering av lösningens kvalitet. Lärares roll är att utmana elevens tankar, få dem att vända och vrida på problemet istället för att snabbt ge lösningen. Det kräver mod, kunskap och ett mer coachande förhållningssätt än vad den traditionella läraren många gånger förmedlar.

Utveckling är förändring och innebär nya konstruktioner och ny erfarenhet. Hans-Åke Scherp⁴ beskriver erfarenhetslärandet som att man utgår ifrån sina egna erfarenheter, drar slutsatser och bygger upp föreställningar och lärdomar som hjälper till att förstå omvärlden. Föreställningarna är avgörande för vilka val som vi gör i olika situationer. Det är inte så underligt att två personer kan uppfatta en situation eller ett begrepp på helt skilda sätt.

Våra redan givna föreställningar, tolkningar blockerar oss från att se vissa möjligheter, vi tar saker för givet innan vi har utforskat dem ordentligt. Ett coachande förhållningssätt innebär att öppet, nyfiket utforska andra människors tankar i motsats till ett föreskrivande förhållningssätt där en person ställer fråga och en ger svar. I implementeringen av Lgr 11 behöver lärare ställa om till ett mer coachande förhållningssätt där läraren lyssnar, ställer nyfikna fördjupande och utmanande frågor som får eleven att hitta sina egna lösningar. Förhållningssättet bidrar till reflektion över egna erfarenheter och lärande och öppnar upp för nya synsätt.

Förståelsen startar i vår egen tolkning av uppdraget och för att det ska bli en reell förändring som verkligen går på djupet behöver våra föreställningar om lärandet utmanas i samtal med andra.

Kopplat till Cycle of Experience⁵, se artikel om strategiskt arbete, handlar denna process om awareness, att få en högre medvetenhet om vad olika ord innebär för mig, för mina kolleger, för elever etc. Oavsett om det handlar om kunskapssyn, visioner eller mål är det samma process.

Erfarenhetslärandet i implementeringsarbetet

Den gemensamma kunskapssynen uppstår inte av sig själv, det gemensamma språket uppstår i lärares gemensamma tolkning av uppdraget. Därför måste det skapas tid till kollegiala samtal där lärare reflekterar över den egna förståelsen och tolkningen av uppdraget, delar sina bilder och förståelser med andra lärare för att så småningom skapa gemensam förståelse av uppdraget. Det handlar om mål och kursplaner, om kunskapsbildande, bedömning och lärande och om olika metoder som lämpar sig för ändamålet. Det är denna implementeringen handlar om. Det är detta som är avgörande för om implementeringen blir en kosmetisk förändring, bara på ytan eller om den verkligen går på djupet och blir varaktig. Det finns inga genvägar! De organisatoriska förutsättningarna blir avgörande. Utan tid till kollegiala samtal och erfarenhetsutbyte med struktur liten gemensam förståelse och inget gemensamt språk!

³ Kolb, DA (1984) *Experiential Learning*, New Jersey

⁴ H-Å Scherp (2003) *Att leda lärande samtal*, Universitetsstryckeriet, Karlstad

⁵ E C Nevis (2005) *Organizational Consulting – A Gestalt Approach*, The Gestalt Institute of Cleveland Press